

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY

6. évfolyam
2019. november 13.

MEGOLDÓKULCS

Figyelmesen olvasd végig a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

*Te! ha hiszed, ha nem hiszed,
úgy szeretem nevetésedet,
mint kinn ezt az éjszakát,
lámpavilágos éjszakát –
aranypor mállik az éj válláról,
s szemközt a sarkon a cégtábláról
fursán szökken a pentameter-sor
elő:*

*„Tóth Gyula bádogos és
vízvezeték-szerelő”
– a nevetésed is ilyen bolond:
mindenre illik és semmit se mond.*

(Weöres Sándor: Az éjszaka
csodái-részlet)

A művet Klígl Sándor Munkácsy-díjas szobrász készítette.

(1) A Nemzeti Kulturális Alap Vizuális Művészetek Kollégiuma 2013 szeptemberében pályázatot hirdetett önkormányzatok részére köztéri alkotások elkészítésére és kihelyezésére. A pályázat lehetőséget teremtett Pécs városának arra, hogy a korábbiakban az Európa Kulturális Fővárosa Program keretében már felújított, illetőleg részben felújított köztereken új, impozáns, az épített környezethez messzemenőig illeszkedő

szobrok kihelyezése valósulhasson meg. A tervezett bronz szoboranyag nemcsak az Európa Kulturális Fővárosa Program keretében megújult közterekhez szervesen illeszkedő, az épített környezetbe illő anyagfajta, de történelmi-kulturális örökséget is sugall: Pécs archaikus leleteinek, a régmúlt hagyatékának jelképe, ami összeér a költő korai időszakával, hiszen a városban 5 kötete is megjelent.

(2) 2019. január 22-én 30 éve hunyt el WEÖRES SÁNDOR költő, író, műfordító. Egészen kis korától irodalmárnak készült, gyerekként már verselt, így aztán hamar megalkotta „életművét”; „Én már pályám bevégezém, menjete ifjak a nyomdokomon!” - írta agg bölcsességgel tizenkét évesen. Egyszóval csodagyerek volt, tizenöt évesen már Babits és Kosztolányi olvasgatta verseit, s tizennyolc évesen elérte, amit sok költő soha; verset közölt tőle a Nyugat. Amilyen korán lett felnőtt költőként, olyan későn nőtt ki a gyerekkorból, mint ember - egyesek szerint soha - alapvetően derűs természetét élete végéig megőrizte. Talán ezért is írt olyan sokat a kicsiknek, Bóbita című műve alighanem a legismertebb magyar gyermekverskötet. Az élet úgymond komoly, „felnőtt” dolgai nem nagyon érdekelték, teljesen hidegen hagyta például a politika, ezért aztán az ötvenes években formalistának bélyegezték, és nem engedték publikálni. Ekkor műfordítással kezdett foglalkozni, de azt is oly műgonddal készítette, mint gyermekverseit, bár munkáját megkönnyítette, hogy nyelvszeni volt, természetesen tudott a klasszikus és világnyelveken, de az óind szövegek tolmácsolásához szanszkritül is megtanult, a Nibelung énekek olvasásához pedig elsajátította az ófelnémetet. Híres verses regénye a Psyché, amiből Bódy Gábor csodálatos filmet készített. (...)Felesége, Károlyi Amy is remek lírikus volt, Weöres több gyermekkönyvét tulajdonképpen ketten alkották meg, de abban is remekül kiegészítették egymást, hogy amit a rendkívül rendetlen Weöres szétszórt, azt bölcs derűvel Amy asszony szépen összerendezgetett.

(3) A jeles költő pécsi éveit, a várossal kapcsolatos kötődéseit utoljára Bertók László összegezte, Tüskés Tibor pedig – akinek egykor a Dunántúli Naplóban is rendszeresen jelentek meg írásai – könyvet írt belőle. Ezen forrásokból készítettük összeállításunkat.

Weöres Sándor 1933-ban a pécsi Erzsébet Tudományegyetemre jogásznak iratkozott be, majd földrajzot tanult, végül 1939-ben filozófiából írta doktori disszertációját A vers születése címmel. Azért jött Pécsre tanulni, mert édesanyja pécsi lány volt, Blaskovich István táblabíró unokája (a Blaskovich ház ma

is áll a Szent István téren). Mindemelllett Weöres albérletben lakott itt, legalább egy tucatnyi helyen, többek között a Mecsek, a Bercsényi és a mai Ady Endre utcákban. Diákként jó barátságba került az ugyancsak bölcsészhallgató Takáts Gyulával, Tatay Sándorral, valamint az idősebb generációból Várkonyi Nándor irodalomtörténésszel, Fülep Lajos és Halasy-Nagy József professzorokkal.

Szeretett Pécsen élni, kávéházakba, kis kocsmákba, színházba járni. Megjegyzendő, hogy csodagyereknek tartották, hiszen már 15 éves korától a Nyugat rendszeresen közölte új

írásait, 23 évesen pedig elnyerte a Baumgarten-díjat. Végzés után is találtak neki feladatot: 1941-ben állították fel a Városi Könyvtárat, amelynek megszervezésével és vezetésével bízták meg. Ugyancsak ekkor megszületett a Sorsunk című folyóirat, melynek első számában megjelent Weöres nagy műve, a Theomachia című drámai költemény, s ez idő tájt a Janus Pannonius Társaság titkárává is megválasztották. Ekkoriban kötött továbbá szoros barátságot Csorba Győzővel, valamint a Párizsból végleg hazatérő festőművésszel, Martyn Ferencsel.

1943-ban távozott Pécsről, mert a megbízatásokkal túl nagy volt a lekötöttség. Ám ezt követően is rendszeresen visszatért ide, és továbbra is küldte friss írásait. Olyan pécsi ihletésű verseket is, mint Az éjszaka csodái, A

málomi út, az Álom a régi Pécsről, valamint mestereinek, barátainak, Várkonyi Nándornak, Fülep Lajosnak, Lovász Pálnak, Csorba Győzőnek, Martyn Ferencnek ajánlott költeményeit. Köszöntőt írt a pécsi színház százéves jubileumára, a Csontváry Múzeum megnyitójára, a megyei könyvtár ünnepére, s megtörtént olyan is, hogy feleségével, Károlyi Amyval repülön érkezett egy nevezetes pécsi eseményre.

Talán sokak számára meglepő, de a kerekén harminc esztendeje, 1989-ben elhunyt költőre a városban viszonylag kevés dolog emlékeztet. A Megyei Könyvtár régi épületének falán van egy tábla, a Tudásközpont és a Kodály Központ mögötti lakatlan kis utcát róla nevezték el, a Király utca elején pedig a szobra, amely nagy vihart kavart leleplezésekor.

<https://www.bama.hu/kultura/helyi-kultura/az-ismert-kolto-weores-sandor-nagyon-szerette-ezt-a-varost-1900985/>

<https://szakonyvkeres.unas.hu/img/4209/849543/849543.jpg?time=1548024673>

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Az olvasottak alapján válaszold meg az alábbi, Weöres Sándorra vonatkozó kérdéseket!

a) Melyik évben halt meg Weöres Sándor?

1989-ben

b) Melyik híres folyóiratban publikált tizennyolc évesen?

A Nyugatban

c) Melyik évben hagyta el Pécsset?

1943-ban

d) Melyik intézményben tanult Pécsset?

Erzsébet Tudományegyetemen

e) Melyik utcákban lakott Pécsset?

Mecsek utcában, Bercsényi utcában, Ady utcában

f) Milyen emlékhelyei vannak Weöres Sándornak Pécsset?

Megyei Könyvtár régi épületének falán van egy tábla, a Tudásközpont és a Kodály Központ mögötti lakatlan kis utcát róla nevezték el, a Király utca elején pedig szobra van.

10 pont	
---------	--

2. Fogalmazd meg saját szavaiddal a szövegből vett kifejezéseket!

impozáns:

mutató

publikál:

megjelentet

műfordítás: költői,

művészi fordítás

nyelvzseni:

nyelvtelenség

generáció:

nemzedék, korosztály

vihart kavár:

felháborodást kelt,

ellenállásba ütközik

Minden tartalmában megfelelő szómagyarázat elfogadható.

6 pont	
--------	--

3. Írd az állítások után, hogy melyik igaz (I) és melyik hamis (H)?

a) Weöres Sándor diákként Kosztolányival jó barátságba került. **H**

b) Martyn Ferenc filmrendező volt, aki filmet készített Weöres Psziché című verses regényéből **H**

c) Weöres a pécsi egyetemen többféle szakot is hallgatott **I**

- d) Pécsi tartózkodása ellenére nem írt Pécsről szóló verset **H**
- e) A Sorsunk című folyóiratban jelent meg drámai költeménye. **I**

5pont	
-------	--

4. Készíts 5-6 mondatos leírást a képen látható pécsi Weöres-szoborról! Fogalmazd meg azt is, milyen gondolatok foglalkoztathatják a költőt! (3 pont a tartalom, 1 pont a szerkesztés, 1 pont a nyelvhelyesség, 1 pont a helyesírás)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6 pont	
--------	--

5. Keresd meg a szövegben, hogy Weöres Sándornak milyen alkotásaira történik utalás! Nevezd meg négy alkotás formáját vagy műfaját a szöveg meghatározása szerint!

Műcím	forma/műfaj
Bóbita	gyermekverskötet
Psyché	verses regény
Theomachia	drámai költemény
Az éjszaka csodái	vers

8pont	
-------	--

6. Keresd meg, és fogalmazd meg a szöveg alapján, hogy Weöres Sándor milyen közéleti tevékenységeket folytatott Pécsen?

- a) **A Janus Pannonius Társaság titkárává választották.**
- b) **1941-ben állították fel a Városi Könyvtárat, amelynek megszervezésével és vezetésével bízták meg.**

2 pont	
--------	--

7. Keresd meg a megadott Weöres Sándor-versrészletből a következő kérdésekre a választ!

- a) Ki a vers megszólítottja? **Te, azaz a kedvese**

- b) Melyik érzelmet dicséri a megszólítottban a lírai én? **a nevetését**
 c) Milyen költői eszközt használ a vers 3-4. sorában? **hasonlat**

3 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

Helyesírási és nyelvtani feladatok (40 pont)

- 1. Sorold betűrendbe a következő Weöres Sándor-verscímekeket! A sorszámukat írd a pontozott vonalra! (3pont, ha hibátlan; 2pont, ha egy hiba van; 1 pont, két hiba van;0 pont, ha kettőnél több hiba van)**

A málomi út ...**7**.....
 Álom a régi Pécsről ...**4**.....
 Az éjszaka csodái ...**8**.....
 Alsó végen, felső végen ...**5**.....
 Áll a ladik ...**3**.....
 A birka-iskola ...**1**.....
 Altatódal ...**6**.....
 A liba-pék ...**2**.....

3 pont	
--------	--

- 2. Weöres Sándor vezetéknevét a hagyomány elve szerint írjuk. Hogyan írjuk az alábbi táblázatban szereplő régi családnevek -val/-vel ragos alakjait!**

Név	Ragos alak(szótó+ -val/-vel)
pl. Weöres	Weöressel
Babits	Babitscsal
Király	Királyyal
Bódy	Bódyval
Blaskovich	Blaskovichcsal
Ady	Adyval
Pannonius	Pannoniuusszal
Csontváry	Csontváryval
Kodály	Kodályyal
Takáts	Takátscsal
Tóth	Tóthtal

3. Vizsgáld meg a szövegből kiemelt szavakban előforduló mássalhangzótörvényeket! Írd utánuk a megfelelő betűjelét!

- A)zöngéesség szerinti részleges hasonulás
- B)képzés helye szerinti részleges hasonulás
- C)írásban jelölt teljes hasonulás
- D)írásban jelöletlen teljes hasonulás
- E)összeolvadás
- F)mássalhangzó-rövidülés
- G)mássalhangzó-kiesés

menjetek **E**

bölcsességgel **C**

egyszóval **A**

édesanyja **D**

bölcsészhallgató **F**

abban **C**

utoljára **D**

barátságot **E**

iratkozott ki **F**

azt **A**

4. Melyik oszlopban van helyesen írt szóalak? Az elsőben (1.), a másodikban (2.) vagy mindkettőben (x)?

		Tipp (1 vagy 2 vagy X)
kulturális	megújult	2
derűs	színes	x
ez idő tájt	tizenkét évesen	x
beiratkozott	iratlan	1
megbízásokat	biztat	2
hirdetett	dicséret	x
akkortájban	apáj	1
zörely	zsámoly	2
konvoj	kujtorog	x
köjök	böjtől	2

5. Pótold a hiányzó igealakokat a vízszintes sorokban megadott minta szerint! Ne változtasd meg az igeragozást! Nevezd meg az igemódokat! (Minden helyesen kitöltött vízszintes sor 1 pont.)

Kijelentő mód	Feltételes mód	Felszólító mód
hiszünk	hittünk volna	higgyünk
segíted	segítetted volna	segítsed
hagyja	hagyta volna	hagyja
tesszük	tettük volna	tegyük
nőttök	nőttetek volna	nőjetek
leszek	lettem volna	legyek

7 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

Összpontszám:

80 pont	
---------	--

Készítette: Dr. Alkonyiné Pethő Zsuzsanna

Pécs, 2019. október